

pojmem imajočemu človeku jasno biti; da more pa po vinu, katero ima tudi hudičevo olje v sebi, tudi po prav zmernem povžitku uže glava boleti; to zapopasti more pa tudi tisti človek, kateri o kemiji čisto in golo nikakega pojma nima, kateri pa vendar hudičevo olje pozná. (Dalje prih.)

Kmetijske zadrúge.

Kmetovanje postalo je pri nas tako težavno, da je pridnemu gospodarju le tedaj mogoče izhajati, ako on zná in zamore porabiti ona sredstva, katera kmetijstvu kaj dobička prinašajo. Veliko je pa teh sredstev taci, da jih naš priprosti manjši kmetovalec ne more rabiti, ker mu v to primanjkuje navadno denarja. Kmetijski stroji stanejo veliko in se le tedaj izplačajo, ako jih zamoremo zadostno rabiti, kar pa manjši posestnik za svojih par mernikov posetve ne more storiti. Mleko dá se izvrstno in po visoki ceni spečati, če ga imamo v zadostni množici, a tudi to pri nas v Slovencih pri posameznem kmetu skoraj nikdar ni slučajno. Na slabih potih in cestah izgubi kmetovalec veliko časa in delavnih moči, kar vse pomeni izgubo denarja, a za izboljšanje ne zgodi se nič, ker posameznik popravo cest in potov ne more izvršiti, na skupno delovanje pa le malo kje kedaj mislijo.

Ta in enaka premišljevanja privedejo naj gospodarje do sklepa, da jim bode mogoče vspešno, to je, z dobičkom kmetovati le tedaj, ako se med seboj združijo. V kmetijskih ali gospodarskih družbah ali zadrugah, dobil bode naš hirajoči kmet novo moč, s katero se bode vspel do večjega blagostanja.

Tako družbo ali zadrugo zamorejo osnovati gospodarji v najmanjši vasi, ako se med njimi le eden nahaja, ki je malo več se učil in ki ima srcé za svoje sosede, da je delujoč za probujo našega pridnega kmeta. Začetek se vé da je težak, a vspeh zamore biti tem lepši. V začetku naj se osnuje majhno kmetijsko bralno ali čitalnično društvo. V tem društvu naj se člani podučujejo z branjem o naprednem kmetijstvu in o razmerah, katere se kmetijstva tičejo. Družabniki naj se zbirajo ob gotovem času ter naj pretresavajo kmetijske in krajevne razmere, premišljajo naj skupno v stvaréh, katere kmetovalcu škodujejo, kako jih odpraviti in zopet o stvaréh, ki so kmetu na korist, kako jih uvesti.

Od tacega splošnega premišljevanja pride naj se na krajevne razmere in kmalu bodo prišli na koristno stvar, ki jo je pa mogoče uvesti le s združenimi močmi. Skupna naročitev semena od žita, trave itd., krmil in gnojil je izdatno boljša, ter večje množice trgovci raje ceneje dajo, zraven tega stane pa tudi vožnja veliko manj. Stroji, kateri so za posameznike predragi ali pa zarad premajhnega posestva nepriporočljivi postanejo koristni, ako si jih več skupaj naroči. Skupno zamorejo si gospodarji držati lepega plemenskega bika, ki v kratkem času izboljša celo govejo pleme dotične vasi, ter tako premoženje kmetovalcev na mah večje postane. Za vse to bode pa pri vsem tem, da bode delovanje skupno, vendar-le primanjkovalo denarja, katerega je pa tudi dandanes prav lahko dobiti, ako gospodarji osnujejo med seboj posojilnico. Taka posojilnica dobi kmalu denar, kjer so vsi družabniki poroki za najeti denar. Imamo uže na Kranjskem in v sosednih kronovinah nekaj taci, posojilnic, a še veliko premalo jih je; vsak okraj, ali celo vsaka večja fara ali občina morala bi imela imeti posojilnico. Pri posojilnicah treba je biti izvanredno natančen ter previden in do-

voljen naj bode denar na posodo dati le gospodarjem, ki posojilo porabijo zato, da svojo kmetijo zboljšajo ali pa kmetovanje v dobrem in pravem teku obdržé. Pri taci, gospodarjih ni se bati zgube.

Združenje gospodarjev pripomore k skupni in vsled tega boljši prodaji njih pridelkov in izdelkov, posebno mleka.

Iz malega nastane veliko in ravno iz taci, malih gospodarskih zadrug izrastejo s časom podjetja, ki kmetovalcu donašajo obilo koristi. Naj č. bralci tega članka naš nasvet dobro premislijo in naj eden ali drugi, ki čuti v sebi sposobnost, kaj tacega vpeljati, ne zboji se raznih zaprek. Tu ni treba biti ponižen ter se zanašati na družega, češ, da je družega reč kaj enakega pričeti. Vsak bode dobil sposobne možé, kateri mu bodo šli na roko, in akoravno bodo zadeli v začetku na razne zapreke, pokazali bodo s svojo ne-sebičnostjo svoj dobri namen, in želi bodo od vseh strani priznanje in zahvalo. Gospodarske zadrúge pa ne izboljšajo le gmotne razmere vasi ali občine, temuč vzbujajo tudi bolj prijateljsko občevanje in tam, kjer je bilo prej opravljanje in kreg na dnevnem redu, je razmotravanje važnejših gospodarskih razmer. Vsak bralec — gospodar, ki dosedaj še ni ud enega ali družega kmetijskega društva, naj pristopi k tacemu društvu, kajti kmetijska društva zadobé še le svoj pravi pomen z zadostno množico delavnih udov.

Ravnanje z gnojem na njivi.

Na njivo speljani gnoj je takoj raztrositi, ker na kupu se gnoj segreje in hitro razkroji. Poleti to še bolj veljá kot pozimi. Tudi dež izpira gnoj na kupu ter odvodi redilne snovi iz njive, če pa deževna voda, ki se odteka od gnoja, vendar pride na njivo, pa pride na dotičnih mestih toliko redilnih snovi v zemljo, da žito polega. Raztrošeni gnoj ne naredi kmetovalcu nikdar toliko izgube kot pa oni na kupu. Najboljše je, raztrošeni gnoj precej podorati, da se v zemlji razkroji. Če gnoj več časa na njivi leži, izgubi svojo lastnost, zemljo zrahljati, ker z razkrojevanjem več del sprsteninskih obstojnih del razpade; to je posebno važno pri obdelovanji težke ilovnate zemlje. V zemlji nadaljevano razkrojevanje gnoja vpliva izvrstno na izboljšanje njive, zato hasne dosto več precej podorati gnoj, kot pa tak, ki je dalje časa na njivi ležal.

Raztrošeni gnoj sme se nepodoran na njivi pustiti k večjemu v naslednjih slučajih:

1. Kjer hočem doseči hitro vspeh gnojá, na pr., če moramo ječmenu gnojiti, pa gnoja nismo zamogli uže v jeseni podorati.

2. Ako nam ni bilo mogoče dobiti ob pravem času gnoja, zamoremo mlademu žitu pomagati, ako ga potresemo z gnojem. V tem slučaji gnoj dobro in hitro deluje in varuje večkrat rastline pred mrazom. Jara žita bolje je z gnojnico politi. Tudi koruza in krompir preneseta dobro tako gnojenje in gnoj naj se ob okopavanji potem pod zemljo spravi.

3. Dobro upliva ležanje gnoja na površji njive tam, kjer razorana in prevlečena njiva ni kaj posebno godna. To velja posebno na prašenih njivah, kojih zemlja ni še dovelj pregnita in zrahljana, toraj še ne sposobna za setev. To dá se doseči, ako na njivo kake 2 do 4 tedne pred setvijo natrosimo gnoja. S tem tudi iz njive veliko plevela odpravimo.